

„RIDIC DOUĂ DEGETE SĂ RĂSPUND CE NU ȘTIU”

Grandma Moses started painting at 77 și Alexandru Funieru* a debutat cu volumul său de poezie *candelabre în valul artificial* (Casa de Editură Max Blecher, 2023) la 43 de ani. Nu cred că este un simplu caz de *name-dropping* (practicat *ad nauseam* în prea multe volume de poezie contemporane) faptul că Funieru o invocă în titlul poemului de pe pagina 11 pe artista populară americană Grandma Moses, care a descoperit pictura și succesul în acest domeniu la o vârstă avansată. Cu cât m-am adâncit mai mult în lumea *candelabrelor în valul artificial*, cu atât mai des m-am regăsit întorcându-mă la poemul de pe pagina 11 și primele două versuri ale sale: „Patruzeci și doi acum vă mulțumesc pentru încurajări/ și același gust infantil pentru micro-climat cu divertisment”. Aceste versuri pot fi citite atât ca o aluzie la reprezentările naive și voioase ale vieții rurale din picturile lui Grandma Moses, cât și ca un metatext care cuprinde în sine estetica imaginii poetice pe care Funieru o pune în practică în acest volum de debut.

candelabre în valul artificial te învâluie în nenumărate astfel de micro-climate poetice care revelează atât biodiversitatea ridicolului, kitsch-ului, a prostiei și bădăraniei abundente în viața contemporană, cât și bioluminescența gingășiei imponderabile și de multe ori tragicomice care emană din toate: „Și cum asudăm aici împreună/ marele poet bacovia george care e aici cu noi/ pretinde că aude materia plângând/ are dreptate domnul se aude o voce/ din spatele meu e o doamnă cu hainele/ uscate și cu ochii injectați de la/ aerul condiționat din biroul ei/ cum iese fără trup și ne întreabă cu glas domol/ ce stați aici se dă papa bun/ cu poftă am râs ce glumă/ suculentă dar doamna a intrat la loc/ urmărim umbra ei rostogolindu-se vicioasă/ prin birou iar noi visăm la o pajiște verde/ întinsă cu iarba suculentă visăm/ la răcoarea vieții de apoi”.

Micro-climatele poetice ale lui Funieru sunt, cum se vede și în citatul de mai sus, îmbibate cu „divertisment”, cu o ironie fină, o mizantropie suavă, cu o șiretenie a percepției realității și a exprimării poetice care inevitabil te trimite cu gândul la Alexandru Mușina. Este într-adevăr cât se poate de la îndemână să îl comparăm pe Funieru cu Mușina, – având în vedere că Mușina i-a fost profesor și că Funieru a obținut în 2020 titlul de doctor pentru o

lucrare despre opera lui Mușina – dar este și la fel de inutil și superficial, pentru că face să luăm o cotitură greșită, care ne arată clar influența lui Mușina, dar ne distanțează de calitățile distincte ale *candelabrelor în valul artificial*.

Umorul și verva satirică ale lui Funieru au incontestabil o tentă mușiniană, dar, pentru a accede la intensitatea și impactul discursului poetic al lui Funieru, trebuie să revenim la Grandma Moses, la arta ei naivă, la acele prime două versuri de pe pagina 11 și la acel „gust infantil pentru micro-climat cu divertisment”. Ironia și obrăznicia exprimării poetice la Funieru sunt rafinate, intelectualizate, dar percepția realității și a sinelui pe care se bazează acestea sunt unele infantile. Efectul de înstrăinare prin care Funieru transformă cotidianul în poezie coincide cu viclenia prin care un copil transformă cu aparentă naivitate cele mai banale situații în unele magice și cu aparenta naivitate cu care Grandma Moses transformă viața rurală prozaică în picturi care fac să îți treacă un fior existențial pe sub piele. Este percepția infantilă ca o reducere fenomenologică husserliană – *Einklammerung* în germană – adică punerea realității și a sinelui într-o paranteză, într-un micro-climat în care realitatea este luată ca atare și ca arătare și înțeleasă prin tensiunea care există între acestea două. Este un umor și o percepție a realității, a sinelui și a memoriei care pe mine mă duc mai degrabă cu gândul la *Ferdynurke* al lui Witold Gombrowicz decât la Mușina. Poemul emblematic pentru acest demers poetic practicat de Funieru este chiar cel care dă titlul volumului – *candelabre în valul artificial* –, unde realitatea și viața și interacțiunea diafană interumană dusă și pierdută într-un bar de cartier sunt parcă percepute de un copil monoman care le înțelege prin fascinația sa pentru un acvariu prin care poate observa de la o distanță *safe* „materia plângând”: „E un acvariu unde îmi fac eu temele/ și în fiecare zi sunt alți pești practic/ e imposibil să te împrietenesti cu cineva acolo și de asta sunt topit: au candelabre bravo/ dar pe urmă sâmbătă i-am văzut pe unii/ care erau și vineri cu rahatul atârnat de burtă/ cordonul ombilical!/ m-am gândit și m-am corectat/ nu sunt delfini ce naiba/ se târau așa cu burțile umflate cu rahatul/ ca o sfoară fosforescentă încurcându-se printre frunze/ și licheni un melc de plastic știu că e cineva/ care îi mută în spate într-un

Demonoid 5

borcan dorm/ în beci cred și apoi tot mai/ bătrâni dar cu burți curate se întorc luni/ când deschid la prima oră la mulți ani/ hai să ne cunoaștem mai bine.”

În ciuda tentei ironice și mucalite a exprimării, aceste momente din cotidian și din viața personală surprinse și reduse la intensitatea lor – atât fenomenologică cât și emoțională – sunt înțelese cu maximă implicare și angajare. Nu există niciun fel de escapism aici, niciun fel de sictir poetic cool, ci mai degrabă un fel de celebrare (care îmi amintește, prin candoarea ei impunătoare și tăietura versului, de poezia lui Rolf Bossert) a micilor petarde de dumerire și introspecție pe care ți le mai aruncă viața din când în când și care te trezesc din apatia vieții de zi cu zi: „Din frică ne naștem cu frică să ieșim/ aș vrea ca-ntre ele la mijloc să-i/dăm cu petarde miliarde/ să se zguduie facturi în cutia de poștă”.

candelabre în valul artificial este un volum care s-ar putea să fie înțeles greșit de mulți, ca încă o radiografie ironică

redundantă a cotidianului contemporan, dar și apreciat pentru autenticitatea și intensitatea sa emoționantă de cel puțin la fel de mulți, un volum care poate fi întâmpinat ușor cu nepăsare, dacă nu te implici la fel de mult cât o face autorul în lumea poetică pe care o creează, și la fel de ușor îmbrățișat cu ardoare de cei care vor face asta. Este un volum de debut *slow burn*, cred, care, dacă cumva nu va face valuri acum, o să fie categoric pe unda de lungime a unei viitoare generații, pentru că, la fel ca picturile lui Grandma Moses, volumul lui Funieru, ca un copil neastâmpărat în bancă, nu va înceta să tot ridice două degete ca să încerce să ne dea răspunsuri: „...ce e viața, ce e omul aș putea/ să vă răspund, chiar aș putea, ridic/ două degete să răspund ce nu știu”.

*Alexandru Funieru, *candelabre în valul artificial*, Casa de Editură Max Blecher, Bistrița, 2023.